

Cykl filmowy

„1939–1989–2019: Historia do (prze)myślenia”

Od 1 do 22 października 2019 roku, w każdy wtorek o godz. 17.00, zapraszamy na cykl filmowy „1939–1989–2019. Historia do (prze)myślenia”.

Projekcje odbędą się w Centrum im. Willy’ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego (sala 13). Po każdym filmie przewidziane są dyskusje z udziałem specjalistów.

W trakcie cyklu zaprezentowane zostaną filmy, zarówno fabuły jak i dokumenty, odnoszące się do II wojny światowej, przełomu 1989 roku oraz współczesności w kontekście relacji polsko-niemieckich. Celem projektu jest uwrażliwienie widzów – zwłaszcza przedstawicieli młodego pokolenia – na polsko-niemiecką historię w XX wieku i rozumienie procesów współczesnych przez pryzmat historii, prowadzenie dialogu w duchu pojednania o tragicznym dziedzictwie II wojny światowej i znaczeniu pokojowej rewolucji 1989 roku, jak również uświadomienie wagi procesu zjednoczenia Europy jako projektu na rzecz pokoju.

Wstęp na wszystkie projekcje bezpłatny. Zapraszamy!

Tematyka cyklu:

1.10.2019: Pamięć o wojnie a współczesne relacje polsko-niemieckie

Projekcja filmu *Zimowy ojciec* (Niemcy–Polska 2011, reż. Johannes Schmid, 96 min.)

Goście: dr Cathy de Haan, dr Joanna Trajman

8.10.2019: Ruch oporu podczas wojny i Krąg z Krzyżowej

Projekcja filmu *Freya – miłość w czasach oporu* (Niemcy 2016, reż. Antje Starost, Hans Helmut Grotjahn, 87 min.)

Goście: Renata Bardzik-Miłosz, prof. Krzysztof Ruchniewicz

15.10.2019: Opozycja w Polsce i NRD oraz przełom 1989 roku

Projekcja filmów *Królik po berlińsku* (Polska–Niemcy 2007, reż. Bartosz Konopka, 51 min.) oraz *Uczcie się Polski. Opozycja w NRD i Solidarność* (Polska–Niemcy 2014, reż. Magdalena Gwóźdź, Róża Romaniec, 42 min.)

Goście: prof. Andrzej Gwóźdź, prof. Dariusz Wojtaszyn

22.10.2019: Współczesny neonazizm

Projekcja filmu *Combat girls. Krew i honor* (Niemcy 2011, reż. David Wnendt, 105 min.)

Goście: dr Ewa Fiuk, Vera Schmidt

Organizatorzy:

Europejskie Stowarzyszenie Badań Niemcoznawczych, OSTPOL e.V. w Lipsku, Centrum im. Willy’ego Brandta Uniwersytetu Wrocławskiego

Projekt współfinansowany z przekazywanych przez Fundację Współpracy Polsko-Niemieckiej środków Ministerstwa Spraw Zagranicznych Republiki Federalnej Niemiec.

Idea cyklu i opisy filmów

W 2019 roku przypada 80. rocznica niemieckiej agresji na Polskę i jednocześnie wybuchu II wojny światowej, która była najmroczniejszym rozdziałem w historii Europy. Ale w 2019 roku przypada też 30. rocznica roku 1989 – przełomowego dla Europy, bowiem upadek komunizmu, demokratyczne przemiany w krajach środkowoeuropejskich oraz zburzenie muru berlińskiego doprowadziły do przewyciężenia jej powojennego podziału. Obydwa wydarzenia są głęboko zakorzenione w polsko-niemieckiej wspólnotcie losów. Stanowią także szczególną okazję do refleksji i podejmowania rocznicowych inicjatyw ponad granicami, nie tylko na płaszczyźnie politycznej, ale przed wszystkim na poziomie społeczeństwa obywatelskiego. Z tego powodu Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej ogłosiła konkurs na projekty umożliwiające dialog polsko-niemiecki zarówno o tragicznym dziedzictwie II wojny światowej, jak i znaczeniu oraz wnioskach płynących z pokojowej rewolucji 1989 roku, a także o współczesności wzajemnych relacji oraz dziejących się procesach postrzeganych i rozumianych przez pryzmat historii.

Dlatego Europejskie Stowarzyszenie Badań Niemcoznawczych we współpracy z OSTPOL e.V. w Lipsku i Centrum im. Willy'ego Uniwersytetu Wrocławskiego podjęły się organizacji cyklu filmowego „1939–1989–2019. Historia do (prze)myślenia”, który w czterech odsłonach odnosi się do II wojny światowej i jej skutków, przełomu 1989 roku oraz współczesności w kontekście relacji polsko-niemieckich. Zaprezentowanych zostanie pięć filmów, zarówno fabularnych, jak i dokumentalnych, niemieckich oraz w koprodukcji polsko-niemieckiej, po których odbędą się dyskusje z udziałem historyków, filmoznawców i animatorów działań kulturalnych w zakresie współpracy międzynarodowej, zwłaszcza polsko-niemieckiej.

Filmy, może poza *Królikiem po berlińsku*, są polskiemu widzowi raczej mało znane i już z tego powodu warte zobaczenia, niemniej będą one (tylko i aż) wprowadzeniem do dalszej dyskusji, wyznaczonych przez tematy kolejnych spotkań: Pamięć o wojnie a współczesne relacje polsko-niemieckie; Ruch oporu podczas wojny i Krąg z Krzyżowej; Opozycja w Polsce i NRD oraz przełom 1989 roku; Współczesny neonazizm. Na ekranie ukazane zostaną polskie i niemieckie pokolenia „babć i dziadków” oraz „wnucząt” (*Zimowy ojciec*); Freya von Moltke z Krzyżowej, słynnej ze spotkań antyhitlerowskiej opozycji podczas wojny i Mszy Pojednania w 1989 roku (*Freya – miłość w czasach oporu*); króliki będące alegorią życia ludzi w okresie komunizmu (*Królik po berlińsku*); opozycjoniści polscy i energowscy w latach 70. i 80. (*Uczcie się Polski, Opozycja w NRD i Solidarność*); współcześni neonaziści we wschodnich Niemczech (*Combat girls. Krew i honor*) – ten ostatni film wprawdzie ukazuje niemieckie *milieu*, ale neonazizm to zjawisko znane przecież i w Polsce, więc wydźwięk filmu jest znacznie szerszy.

Cykl filmowy skierowany jest do wszystkich zainteresowanych relacjami polsko-niemieckimi, a zwłaszcza do przedstawicieli młodszego pokolenia, które chce lepiej poznać tę problematykę i od którego w sporej mierze będzie zależeć przyszłość tych relacji.

1.10.2019: Pamięć o wojnie a współczesne relacje polsko-niemieckie

Zimowy ojciec (Niemcy–Polska 2011, reż. Johannes Schmid, 96 min., dystr. Pokromski Studio)

W dzień Wigilii 12-letnia Kattaka, mieszkanka Berlina, dowiaduje się przypadkowo, że jej biologicznym ojcem jest rosyjski marynarz, którego statek cumuje w polskim porcie. Oburzona wiadomością i kłamstwami przybranych rodziców, decyduje się na podróż w poszukiwaniu mężczyzny. Towarzyszy jej Lena, zastępcza babcia dziewczynki, urodzona przed wojną na Mazurach, które opuściła w wyniku działań wojennych i których już później nie odwiedzała. Podróż do Gdańska, Gdyni i na Mazury jest dla obu nie tylko spotkaniem z nieznanym krajem, ale i zabarwionym emocjami poszukiwaniem tożsamości. Ta rodzinna opowieść, w konwencji kina drogi, obfituje w zaskakujące zwroty akcji i zawierane bez uprzedzeń przyjaźnie, istotne zarówno dla osobistych doświadczeń bohaterek, jak i międzykulturowych relacji.

Goście: dr Cathy de Haan (OSTPOL e.V.), dr Joanna Trajman (Uniwersytet Wrocławski)

8.10.2019: Ruch oporu podczas wojny i Krąg z Krzyżowej

Freya – miłość w czasach oporu (Niemcy 2016, reż. Antje Starost, Hans Helmut Grotjahn, 87 min., dystr. Antje Starost Filmproduktion)

Życie Freyi Deichmann zmieniło się zupełnie, gdy w wieku 18 lat poznała Helmutha Jamesa von Moltke: „Gdy go ujrzałam, moje serce na chwilę przestało bić”. Miłość ta została wkrótce wystawiona na próbę w codzienności III Rzeszy. Jej dramatyczne apogeum przypadło na czas pobytu Jamesa w więzieniu. Był to czas rozstania, ale i biskości: niemal każdego dnia pisali do siebie listy, które szmuglował kapelan więzienny. Była to także miłość dwojga zjednoczonych wobec dyktatury. Głosu pisanym przez Freyę i Helmutha listom użyczyli Nina Hoss i Ulrich Matthes. Listy te są wyjątkowym świadectwem historii, która ożywa na ekranie także za sprawą 90-letniej Freyi, z którą twórcy przeprowadzili wywiad w 2001 roku. Majątek rodu von Moltke jest dzisiaj szczególnym miejscem, i ze względu na opozycyjną działalność Kręgu z Krzyżowej podczas wojny, i z uwagi jego powojenne dzieje – w 1989 roku odprawiona została tutaj słynna Msza Pojednania z udziałem premiera Tadeusza Mazowieckiego i kanclerza Helmutha Kohla.

Goście: Renata Bardzik-Miłosz (Projekt Wrocław), prof. Krzysztof Ruchniewicz (Centrum im. W. Brandta UW)

15.10.2019: Opozycja w Polsce i NRD oraz przełom 1989 roku

Królik po berlińsku (Polska–Niemcy 2007, reż. Bartosz Konopka, 51 min., dystr. Deckert Distribution)

W nocy z 12 na 13 sierpnia 1961 roku władze NRD postawiły mur, który ogradzał cały Berlin Zachodni. Do 9 listopada 1989 roku oddzielał on berlińczyków ze Wschodu i Zachodu. Między dwoma ścianami muru rozciągał się pas ziemi niczyjej, w której zadomowiły się króliki. Z ich perspektywy opowiadana jest filmowa historia, stanowiąca metaforę sytuacji Europejczyków żyjących w bloku wschodnim. Króliki „symbolizują ludzi, którzy w danym systemie próbowali znaleźć normalność” – mówił reżyser filmu Bartosz Konopka.

Uczcie się Polski. Opozycja w NRD i Solidarność (Polska–Niemcy 2014, reż. Magdalena Gwóźdź, Róża Romaniec, 42 min., dystr. Deutsche Welle)

Film poświęcono stosunkowi enerdowskich dysydentów do Polski i Solidarności. Pokazano też mało znane historie mieszkańców NRD, których „zachwył” Polską zaprowadził za więzienne kraty. Przybliżono także strajk głodowy w więzieniu w Cottbus, który skazani ogłosili na znak solidarności z Polakami po wprowadzeniu stanu wojennego w grudniu 1981 roku. Jak zauważył po premierze jeden z polskich bohaterów: „W tym filmie jest dialog, dialog polsko-enerdowski, który przechodzi w dialog polsko-niemiecki”.

Goście: prof. Andrzej Gwóźdź (Uniwersytet Śląski), prof. Dariusz Wojtaszyn (Centrum im. W. Brandta UWr)

22.10.2019: Współczesny neonazizm

Combat girls. Krew i honor (Niemcy 2011, reż. David Wnendt, 105 min., dystr. Spectator)

Marisa to młoda dziewczyna, która nienawidzi imigrantów i Żydów. Jedyne miejsce, gdzie czuje się dobrze, jest gang neonazistów. „Kocham swój kraj i nie chcę, żeby był zaśmiecany” – mówi w początkowych scenach. Na jej fascynację wpływ miało również wychowanie u boku dziadka, byłego nazisty. Równoległe z historią Marisy toczy się historia Svenji, która dopiero wkracza na ścieżkę neonazistowskiej ideologii. Pewnego dnia na drodze dziewcząt staje młody afgański uchodźca i kontakt z nim wystawia ich przekonania na próbę. „Prawicowy radykalizm jest wielkim problemem, fenomenem masowym – a tym samym problemem, który nie zniknie sam z siebie i doprowadzi do większych problemów” – mówił reżyser filmu, który pod koniec lat 90. we wschodnich Niemczech prowadził projekt fotograficzny, z którego narodził się film.

Goście: dr Ewa Fiuk (Uniwersytet Jagielloński), Vera Schmidt (OSTPOL e.V.)

Uniwersytet
Wrocławski

centrum im. willy brandta
willy brandt centrum

DAAD

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej

OSTPOL

VEREIN ZUR FÖRDERUNG INTERNATIONALER KULTURPROJEKTE

FUNDACJA WSPÓŁPRACY
POLSKO-NIEMIECKIEJ

STIFTUNG
FÜR DEUTSCH-POLNISCHE
ZUSAMMENARBEIT

Auswärtiges Amt

Koordinacja cyklu:

dr Andrzej Dębski

Europejskie Stowarzyszenie Badań Niemcoznawczych

e-mail: debski@wbz.uni.wroc.pl